

Saksutredning: Organisering av Fagskolen i Sør-Trøndelag fra 2010.

FYLKESRÅDMANNENS INNSTILLING

Opplæringskomiteen vedtar:

- Vedtekter for fagskolen i Sør-Trøndelag gjennomgås og revideres i tråd med skoleeiers og styrets nye rolle og endringer i fagskoleloven fra 1.1.2010. I vedtektene beskrives sammensetningen av ett felles styre for all fagskolevirksomhet i Sør-Trøndelag fylkeskommune. Fylkesrådmann er på vegne av skoleeier fast medlem av styret.
- Det opprettes en 100 % stilling i Fagenhet for videregående opplæring for å ivareta den faglige og administrative ledelsen av fagskolen i Sør-Trøndelag. Stillingen finansieres innenfor fagskolens budsjett.
- Faglig og administrativ leder av fagskolen skal iverksette de oppgaver som delegeres fra styret. Dette gjelder bestillerrollen, strategisk utviklingsarbeid, representasjon, profilering, kvalitetsutvikling og -sikring. Leder for fagskolen bør være sekretær for fagskolestyret, samt være saksforbereder for politiske organer. Representanter fra de videregående skolene som har fagskoleopplæring kan sammen fungere som et råd for fagskoleutdanningen i fylket. Øvrig fagsamarbeid løses gjennom nettverk, faglig og tverrfaglig.
- Økonomisk ansvar for mer- eller mindreforbruk legges til den enhet som gjennomfører fagskoleopplæring.
- Sør-Trøndelag fylkeskommune vil finansiere drift av fagskolen gjennom statlige overføringer og refusjonsordninger
- Refusjonsordninger mellom fylkeskommunene utredes og innføres tidligst i 2011.
- Det bør arbeides med å styrke fagskolen på en slik måte at man får et tilbud med en bedre distriktsprofil enn i dag.
- Fagskolen organiseres og driftes som en egen organisatorisk enhet hvor fagskoleopplæringen desentraliseres enten gjennomført i den videregående skolen eller utenfor videregående skole.
- Det nedsettes en arbeidsgruppe som vurderer styrets sammensetning. Skoleeier oppnevner nytt styre fra 1.1.2010.

VEDLEGG OG ANDRE SAKSDOKUMENTER

Vedlegg 1: Lov om fagskoleutdanning (fagskoleloven).

Vedlegg 2: Innstilling fra arbeidsgruppe for fagskolen i Sør-Trøndelag om organisering og lokalisering.

Vedlegg 3: Vedtekter for den offentlige fagskolen i Sør-Trøndelag.

BAKGRUNN

I forbindelse med forvaltningsreformen skal fylkeskommunene overta ansvaret for drift og finansiering av all fagskoleutdanning fra 1. januar 2010. Dette innebærer at de tekniske og maritime fagskoleutdanningene og fagskoleutdanningene i helse- og omsorgsfag som fylkeskommunene i dag driver, overføres til fylkeskommunene. Fylkeskommunene får et generelt ansvar for å sørge for at det finnes et tilbud av godkjent fagskoleutdanning i fylket som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder. Fylkeskommunene står fritt til å avgjøre hvorvidt fagskoletilbudet i fylket skal realiseres i egen regi eller gjennom finansiering av private tilbydere.

Fagskolen på Ladejarlen (Trondheim fagskole) ble i FT sak 49 / 2009 vedtatt flyttet ut av skoleanlegget ved Ladejarlen. Ny lokalisering av Trondheim fagskole vil bli behandlet i egen sak uavhengig av denne.

Med bakgrunn i flytting av fagskolen på Ladejarlen og at ansvaret for fagskolen skal tilbakeføres til fylkeskommunen fra 2010, ønsket fylkesrådmannen at fagskoletilbudet skulle vurderes på en bredere basis. En bredt sammensatt arbeidsgruppe ble våren 2009 nedsatt som et rådgivende organ med oppgave å se nærmere på problemstillinger knyttet til framtidig drift, organisering og lokalisering av fagskolen i Sør-Trøndelag. Arbeidsgruppens anbefaling er vedlagt.

FAKTISKE OPPLYSNINGER

Lovforankring – Fagskoleloven

Fagskoleutdanning er regulert i lov om fagskoleutdanning (fagskoleloven). Fagskoleloven trådte i kraft i 2003. Loven ble revidert i 2007, jfr. Ot.prp. nr. 39 (2006-2007) *Om lov om endringer i lov av 20. juni 2003 nr 56 om fagskoleutdanning*.

Kunnskapsdepartementet legger til grunn at hovedprinsippene i fagskoleloven ligger fast ved overføring av ansvar for drift og finansiering av fagskoleutdanning til fylkeskommunene.

Hovedhensikten med loven er at fagskolestudentene sikres en kvalitativ god utdanning i et læringsmiljø hvor studiekvalitet og studentenes rettigheter blir ivaretatt. Arbeidslivet skal samtidig være trygg på at fagskoleutdanningen holder god kvalitet, er yrkesrettet og relevant i forhold til de kompetansemål som ligger til grunn for utdanningen.

Med bakgrunn i at ansvaret for fagskolen skal tilbakeføres til fylkeskommunen fra 2010 har Stortinget vedtatt følgende endringer i lov av 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning. Endringene trer i kraft 1.1.2010:

1. Det tas inn en ny bestemmelse om fylkeskommunenes ansvar i § 1 a:
Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder.
2. Det klargjøres i § 8 at det er fylkeskommunene som skal behandle søknader om offentlige tilskudd. Videre tas det inn en hjemmel til å føre tilsyn med tilbydere av fagskoleutdanning som mottar offentlig tilskudd. I tredje ledd inntas en hjemmel for departementet til å gi forskrift om nærmere regler om tilskudd til fagskoleutdanning, årsregnskap og tilsyn.

§ 8 Offentlig tilskudd til fagskoleutdanning. Tilbyder av godkjent fagskoleutdanning kan søke fylkeskommunen om offentlig tilskudd. Departementet fører tilsyn med tilbydere av fagskoleutdanning som mottar offentlig tilskudd. Departementet kan gi forskrift om nærmere regler for offentlig tilskudd til fagskoleutdanning, årsregnskap og tilsyn.

3. § 9 endres slik at begrepet «statstilskudd» erstattes med «offentlig tilskudd».
Tilbydere av fagskoleutdanning kan bare kreve egenbetaling fra studenter i den grad det ikke ved tildeling av *offentlige tilskudd* er forutsatt at utdanningen skal være gratis. Tilbydere av fagskoleutdanning skal la *offentlige tilskudd* og egenbetaling fra studentene komme studentene til gode.

I revidert lov om fagskoleutdanning er det lagt til grunn at det fortsatt skal være et skille mellom godkjenning av fagskoleutdanning og tildeling av offentlig støtte. Adgangen til å kreve egenbetaling er tydeligere regulert i den reviderte loven gjennom å lovfeste at statstilskudd og egenbetaling fra studentene skal komme studentene til gode.

Formålet med fagskolen. Hva skal tilbys i følge loven?

Fagskolelovens formål er å sikre fagskoleutdanninger av høy kvalitet gjennom en offentlig godkjenningsordning. Godkjenningene foretas av nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT). Loven gjelder for den som tilbyr fagskoleutdanning og skiller ikke mellom offentlige og private tilbydere. Det legges til grunn at skillet i fagskoleloven mellom godkjenning og offentlig finansiering opprettholdes. Godkjenning som fagskoleutdanning er en forutsetning for å kunne få offentlig tilskudd. Loven tar utgangspunkt i at tilbudet av fagskoleutdanning primært skal være styrt av arbeidslivets etterspørsel etter kapasitet og kompetanse, men at det kan gis offentlig tilskudd til særskilt prioriterte utdanninger. Fagskoleutdanningen skal til en hver tid være av høy kvalitet gjennom offentlig godkjenningsordning. Det er et krav etter Fagskoleloven at utdanningstilbudene skal bygge på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse og skal være et alternativ til lengre og mer akademisk utdanning ved universiteter og høyskoler. NOKUT, eventuelt godkjent tilbyder, skal vurdere fagskoleutdanningene med sikte på om de ligger på et nivå over videregående opplæring. Fagskoleutdanningene skal være yrkesrettet med et omfang fra ½ - 2 år. Alle tilbydere og fagskoletilbud skal godkjennes av NOKUT. Fagskolen i Sør-Trøndelag har godkjente fagskoletilbud innen både tekniske fag, maritime fag og helse- og sosialfag.

Styret for fagskolen og ansvarsområder

I lov om fagskoleutdanning er det i § 3 *Organisasjon og ledelse*, fastsatt at hver fagskole skal ha eget styre som øverste styringsorgan. Oppgavene til styret er:

- Styret for fagskolen skal ha en sammensetning på minst 5 medlemmer. Det må videre fremgå hvordan representantene fra studentene og ansatte velges, og hvilke rettigheter disse har i styret.
- Styret ansetter den administrative og faglige ledelsen.
- Styret er ansvarlig for at studentene får det utdanningstilbudet som er forutsatt som grunnlag for godkjenningen, og at alle vilkår for eventuelle statlige tilskudd overholdes og at virksomheten for øvrig drives i samsvar med gjeldende lover og regler. Fagskoleloven angir at styret skal ha minst 5 medlemmer som øverste ansvarlige styringsorgan.
- Styret er ansvarlig for at de opplysninger som blir gitt NOKUT (nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) og utdanningssøkende, er korrekte og fullstendige.
- Styret er ansvarlig for det overordna læringsmiljøet, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet som Arbeidstilsynet fører tilsyn med, og samarbeide om det med eventuelt studentorgan.
- Styret er ansvarlig for at det foreligger en plan for innholdet i utdanningen og hvordan den gjennomføres.
- Styret har ansvar selv for å behandle klager eller for å oppnevne særskilt klagenemnd.
- Det skal være fastsatt rutiner for klagebehandling. Sammensetningen av og kompetansen til en eventuell klagenemnd skal også være fastsatt.

I Vedtekter for den offentlige fagskolen i Sør-Trøndelag, heter det:

§2 Styret:

Styret har 7 medlemmer med personlige varamedlemmer. Alle styrets medlemmer velges for 4 år av gangen som følger fylkestingperioden.

Styret for fagskoleutdanninga i Sør-Trøndelag har følgende sammensetning: to representanter for Yrkesopplæringsnemnda i Sør-Trøndelag, to representanter for skoleeier med regionalpolitisk og utdanningspolitisk arbeidsfelt, en representant for rektorene, to representanter for bransjene.

Fylkesutvalget utnevner skoleeiers representanter, Yrkesopplæringsnemnda oppnevner sine representanter, rektorene ved de eksisterende fagskolene utnevner sin representant til styret, bransjerepresentantene utnevnes av Yrkesopplæringsnemnda.

Styret kan bare treffe vedtak hvis minst halvparten av medlemmene er til stede, hvorav leder eller nestleder må være til stede.

2 studentrepresentanter og 2 representanter for de tilsatte har møte-, tale- og forslagsrett i alle tilfeller der styret behandler saker av betydning for gjennomføringen av godkjent fagutdanning. Studentene velges for ett år av gangen. Studentrådene ved de enkelte skolene oppnevner studentrepresentanter til styret for fagskolen. Organisasjonene for de tilsatte ved skolene oppnevner sine representanter til styret for fagskolen. Representanter for de tilsatte oppnevnes for ett år av gangen.

Styret treffer sine vedtak i møte. Det føres møteprotokoll.

Styret velger selv leder og nestleder.

Endringer av retningslinjene for styrets arbeid og styrets sammensetning vedtas av Fylkesutvalget. Styret vedtar selv sine vedtekter med utgangspunkt i Fylkesutvalgets retningslinjer.

Ved henvendelse til NOKUT og KD blir det opplyst at Fagskolelovens bestemmelser i § 3 fortsatt ligger fast.

Fylkeskommunenes ansvar

§ 1a Lov om fagskoleutdanning, trer i kraft 1.1.2010: *Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder.*

Fylkeskommunene skal overta ansvar for drift og finansiering av fagskoleutdanningen. Dette innebærer at de tekniske og maritime fagskoleutdanninger og fagskoleutdanningene i helse- og omsorgsfag som fylkeskommunene i dag driver, overføres til fylkeskommunene.

Fylkeskommunene får et generelt ansvar for å sørge for at det finnes et tilbud av godkjent fagskoleutdanning i fylket som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder. Fylkeskommunen står fritt til å avgjøre hvorvidt fagskoletilbudet i fylket skal realiseres i egen regi eller gjennom finansiering av private tilbydere. Fylkeskommunen bør legge til rette for gode samarbeidsordninger som tillater studentene å velge fagskoletilbud på tvers av fylkestilhørighet, jfr. Ot.prp.nr.10.

Fylkeskommunen er ansvarlig for oppnevning av styre for fagskoleutdanning.

Kunnskapsdepartementets ansvar

Kunnskapsdepartementets sektoransvar for fagskoleutdanningen vil ligge fast også etter overføring av drifts- og finansieringsansvar, på samme måte som for grunn- og videregående opplæring. Departementet vil legge opp til en nær dialog med fylkeskommunene om utviklingen av fagskolepolitikken. Det vil også legges opp til en forskningsbasert evaluering av resultatene og erfaringene etter oppgaveoverføringen, jfr Ot.prp.nr.10.

Staten vil også benytte øvrige styringsvirkemidler på fagskolefeltet, herunder veiledning, spredning av informasjon og dialog med kommunesektoren. Konsultasjonsordningen mellom staten og kommunesektoren ved KS er en etablert arena for dialog med kommunesektoren, og vil være naturlig å benytte i dialogen mellom stat og fylkeskommuner om fagskoleutdanning.

Finansiering nå og fra 1.1.2010

Pr i dag er den offentlige fagskolen innenfor tekniske og maritime fag finansiert gjennom direkte tilskudd fra staten. Størrelsen på tilskuddet er basert på antall heltidsekvivalenter pr 1. oktober året før. Stykkprisen har variert fra ca kr 97000,- i 2003 til ca kr 89000,- i 2009.

På landsbasis var det pr 1.10.2008 3486 studenter. Dette gir en bevilgning på i alt 310,4 mill kr for 2009. Av dette har Sør-Trøndelag fått 16,198 mill kr for 182 studenter.

Søkingen til fagskolene på landsbasis har i år økt betraktelig. Dersom fagskolene skal øke aktiviteten tilsvarende økning i søkingen, må tilskuddet på helårsbasis økes med ca 50 mill kr. I tillegg er det en underdekning på tekniske og maritime fagskoler på 60 mill kr (i forhold til 2003-nivå) som må kompenseres.

I tillegg til dette har staten nå kommet med tilleggsbevilgninger i stasbudsjettet 2009 – Tilskudd til teknisk fagskoleutdanning – Kap 276 post 70. Størrelsen på tilskuddet er 15,120 mill kr for hele landet og gjelder høsten 2009. Det forutsettes at disse midlene går til opprettelse av nye studieplasser/studietilbud. Midlene skal ikke finansiere allerede opprettede studieplasser.

Av disse midlene har Sør-Trøndelag fylkeskommune blitt tildelt 1,8 mill kr for 40 heltidsstudenter.

Nye tilbud som er satt i gang er Kart og oppmålingsfag ved Gauldal fagskole og Elkraft ved ORME fagskole.

Kunnskapsdepartementet vurderer at fylkeskommunene vil være godt egnet til å foreta en prioritering av hvilke tilbud som skal få offentlig støtte med bakgrunn i kompetanse og kunnskap om fylkets næringsstruktur og behov for offentlig tjenesteyting. En generell retningslinje for oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåene, er at det forvaltningsnivået som har ansvar for en oppgave skal ha det fulle finansielle ansvaret. Departementet legger på bakgrunn av dette opp til å innlemme midlene som bevilges over Kap 276 Fagskoleutdanning, post 70 Tilskudd til fagskoleutdanning, i rammetilskuddet til fylkeskommunene fra 1.1.2010. Hva skjer i overgangen, hvor stort beløp legges inn i rammetilskuddet for 2010? Mye tyder på at tilskudd til teknisk og maritim fagskoleutdanning inn i rammetilskuddet for 2010 blir beregnet ut fra faktisk aktivitet, sannsynlig basert på telling pr. 1.10.2008.

Fra 2011 er det mest sannsynlig at størrelsen på tilskuddet baserer seg på objektive kriterier.

Helse –og sosialfagene har ikke tidligere vært finansiert av staten på samme måte som de tekniske og maritime fagene. Tilbudene har blitt betalt av studentene selv eller andre.

Som en oppfølging av eldreforliket på Stortinget høsten 2007 har regjeringen besluttet å etablere en tilskuddsordning med fullfinansiering av fagskoleutdanning i helse- og sosialfag fra 2. halvår 2009 på 37 mill kr. Tilskuddsordningen blir forvaltet av Helsedirektoratet fram til fylkeskommunene overtar ansvaret for fagskoleutdanningen fra 2010.

Tilskuddsordningen avløser dagens ordning med delfinansiering via landets fylkesmenn.

75 mill kr øremerkes og innlemmes i rammetilskudd til fylkeskommunene fra 2010. Tilskuddet øremerkes i rammetilskuddet i noen år framover.

Sør-Trøndelag gis et tilskudd til 204 studenter på 2,764 mill kr høsten 2009. Dette er både private og offentlige tilbydere. Ca halvparten av tilskuddet gis til private tilbydere. ORME fagskole og Åfjord vgs i regi av "Kysten er klar" er tildelt midler for høsten 2009.

Opplæringstilbudet ved den offentlige fagskolen i Sør-Trøndelag høsten 2009

Byåsen fagskole:

2-årig dagtilbud, TIP med fordyping Bilteknikk, 2. året

½ årig studium over 1 år, Verkstedledelse

Gauldal fagskole:

Kart og oppmålingsfag, 1.året

Orme fagskole:

Maskinteknisk drift, 3. året

Mekatronikk 3. året

Sveiseteknikk 3. året

Prosessteknikk, vann og avløp 3.året

Generell prosestetnikk 2.året

Prosessteknikk, vann og avløp, 2. året

Elkraft 1.året

Trondheim fagskole:

Kuldeteknikk 1. året

Kuldeteknikk 2. året

Elkraft 1. året

Elkraft 2. året

Automasjon 2. året

Matfag 1. året

Matfag 2. året

Skipsteknisk 1.året

Skipsteknisk 2. året

Nautisk 1. året

Nautisk 2. året

Oppdaterte studenttall foreligger ikke før 1. oktober.

HELHETLIG DRØFTING

Utfordringer

Organisering og ledelse

Hovedprinsippene som Kunnskapsdepartementet legger til grunn i Fagskoleloven, ved overføring av ansvar for drift og finansiering av fagskoleutdanningen til fylkeskommunen, må være utgangspunktet for måten fagskolen i Sør-Trøndelag skal organiseres på.

To sentrale spørsmål blir derfor:

- Hva er den mest hensiktsmessige organiseringen av fagskolen i Sør-Trøndelag for å kunne sikre at fagskoleutdanningen har høyest mulig kvalitet?
- Hva er den mest hensiktsmessige organiseringen av fagskolen for å sikre at tilbudet av fagskoleutdanningen primært blir styrt av arbeidslivets etterspørsel etter kapasitet og kompetanse?

Det er behov for en tydeligere fagskoleprofil for både å heve kvaliteten på utdanningstilbudet og for å kunne oppnå bedre effekt med hensyn til finansielle og administrative ressurser.

Kunnskapsdepartementet foreslår at det tas inn en bestemmelse i lov om fagskoleutdanning om fylkeskommunens ansvar for å sørge for et fagskoletilbud i sitt fylke, basert på lokalt, regionalt og nasjonalt kompetanse- og arbeidskraftsbehov. Fylkesrådmannen mener derfor at fagskolen i Sør-Trøndelag må sørge for å etablere en organisasjon som fokuserer på sammenhengen mellom lokale/regionale behov for kompetanse i næringslivet, men også på det nasjonale plan.

Signaler gitt i Karlsen-utvalgets utredning som berører framtidig fagskoleutdanning er dessuten viktig å vurdere i forhold til beslutning om organisering av fagskolen. utfordringene i den framtidige fagskolen i Sør-Trøndelag blir å iverksette tiltak som hever kvaliteten for alle tilbyderne av fagskoleutdanning.

I vurdering av organisering og lokalisering er det viktig at fagskolen har en klar distriktsprofil. Mange distriktsskoler har et nært samarbeid med arbeidslivet og er godt skikket til å etablere fagskoletilbud. Fagskoleopplæring i videregående skole bør legges til den skolen som har det sterkeste fagmiljøet. I tillegg må det åpnes for at deler av undervisningen skjer i verksteder, høyskoler eller næringslivet.

Det er store krav til kunnskap om fagskolens rammebetingelser generelt, dessuten behøver utviklingsarbeidet i fagskolen å styrkes. For å lykkes med målsettingen for fagskoledriften er det behov for en sterkere administrativ styring. Fylkesrådmannen mener det er nødvendig å samle den administrative og faglige kompetansen i en enhetlig ledelse for fagskolen i Sør-Trøndelag med overordnet ansvar for administrative oppgaver, drift og pedagogisk utviklingsarbeid. Organisering av fagskolen må sikre en ledelse for fagskolen som et godt faglig og administrativt støtteapparat for de videregående skolene og andre enheter i fylket som ønsker å gi tilbud om fagskoleutdanning. På denne måten kan profilering av fagskolen samordnes bedre. Forholdet til høyere utdanning vil også enklere kunne etableres med hensyn til kompetansetiltak for fagskoleopplæring i hele fylket. Ledelsen for fagskolen må sørge for betjening av noen fellesfunksjoner for å drifte, markedsføre og til å utvikle fagskolen i Sør-Trøndelag. Ledelsen for fagskolen bør være sekretær for fagskolestyret.

Representanter fra de videregående skolene som har fagskoleopplæring kan sammen fungere som et råd for fagskoleutdanningen i fylket. Øvrig fagsamarbeid løses best gjennom nettverk, faglig og tverrfaglig.

Med bakgrunn i dette foreslår fylkesrådmannen at det opprettes en 100 % stilling i Fagenhet for videregående opplæring for å ivareta den faglige og administrative ledelsen av fagskolen i Sør-Trøndelag.

I Fagskoleloven § 3 Organisasjon og ledelse 3. ledd går det fram at ” *Den administrative og faglige ledelse ansettes av styret.* ” En annen praksis i forhold til ansettelse av leder for fagskolen enn den som er angitt i Fagskoleloven må innebære at fagskolelovens tekst endres.

Vanlig praksis er at fylkesrådmannen står for ansettelse av ledere i fylkeskommunen. Arbeidsgruppen foreslår at styret formelt ansetter fylkesrådmannen som leder av fagskolen.

Spørsmålet om organisering av fagskolen må drøftes ut fra gjeldende forutsetninger i Fagskoleloven og fokus på et kvalitativt godt fagskoletilbud tilpasset økonomiske rammer. Sentrale spørsmål i diskusjonen om organisering av fagskolen er i hvilken grad ulike alternativer gir gode løsninger i forhold til å ivareta fagskolen som utdanning både internt og eksternt, og ikke minst i forhold til krav og pålegg av faglig, pedagogisk og juridisk art. Dette gjelder flere forhold som fagligpedagogisk utviklingsarbeid, faglig innhold i samsvar med arbeidslivets behov for kompetanse, arbeidslivets rekrutteringsbehov innenfor kompetanseområdene, personalpolitikk, profilering, økonomiforvaltning og -styring og administrativt arbeid som inntak m.m.

Ut i fra gjeldende forutsetninger i Fagskoleloven, anbefalingen om et styre og en leder for fagskolen i Sør-Trøndelag og målsettinger om fremtidig drift av fagskolen, har fylkesrådmannen vurdert følgende alternativer for organisering av fagskolen:

1. Fagskolen forutsettes driftet kun innenfor den videregående skolen. Dette innebærer at fagskoleopplæringen inngår i sin helhet i de videregående skolene og er dermed en avdeling i skolene.
2. Fagskolen forutsettes driftet som en egen organisatorisk enhet hvor all fagskoleopplæringen sentraliseres ”under felles tak”.
3. Fagskolen forutsettes driftet som en egen organisatorisk enhet hvor fagskoleopplæringen desentraliseres enten gjennomført i den videregående skolen eller utenfor videregående skole.

Under vurdering av fordeler og ulemper i forhold til disse alternativene har fylkesrådmannen lagt til grunn:

- Fagskoleloven
- en desentralisert fagskolestruktur
- at personalansvaret for lærere i fagskolen må ivaretas på en god måte gjennom stedlig ledelse
- leder for fagskolen skal være ansatt av styret
- at fagskoleutdanningen skal ivaretas på en god måte i forhold til kvalitet, utvikling og personalpolitikk

Med bakgrunn i ovenforstående og arbeidsgruppens vurdering anbefaler fylkesrådmannen at fagskolen organiseres og driftes som egen organisatorisk enhet hvor fagskoleopplæringen desentraliseres enten gjennomført i den videregående skolen eller utenfor videregående skole. Det bør arbeides med å styrke fagskolen på en slik måte at man får et tilbud med en bedre distriktsprofil enn i dag jfr. FT sak 49/2009. Dette kan gjøres ved å styrke eksisterende fagskoler i distriktet og /eller opprette nye. Næringslivets behov må være avgjørende.

Fagskolestyret.

Forutsetninger for drift av fagskolen går frem av *Fagskolelovens § 3 Organisasjon og ledelse*.

Bestemmelsen om at fagskolen skal ha et styre på minst fem medlemmer som øverste ansvarlige styringsorgan ble gjort gjeldende fra 1. juli 2008, som en overgangsordning. Kunnskapsdepartementet (KD) har fått fullmakt til å fastsette endringer i denne overgangsbestemmelsen. Men ved henvendelse til NOKUT og KD blir det opplyst at fagskolelovens bestemmelser i § 3 fortsatt ligger fast. Ingen endringer er tenkt gjort.

Fagskolen i Sør-Trøndelag har et felles styre for alle fagskolene. Styret har 7 medlemmer med representanter fra bransjene, rektorene, yrkesopplæringsnemnda og skoleeier. Vedtekter for den offentlige fagskolen i Sør-Trøndelag sammen med Fagskoleloven legger føringer for styrets arbeid. I følge vedtektene skal endringer av retningslinjer for styrets arbeid og styrets sammensetning vedtas av Fylkesutvalget. Styret vedtar selv sine vedtekter med utgangspunkt i Fylkesutvalgets retningslinjer.

Fylkeskommunen får fra 1.1.2010 et generelt ansvar for å sørge for at det finnes et tilbud av godkjent fagskoleutdanning i fylket som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder.

I Vedtektene for den offentlige fagskolen i Sør-Trøndelag, § 3 *Styrets oppgaver*, heter det:

Fagskolestyret skal være med på å legge premissene og utforme strategien for utvikling av fagskoleutdanninga i Sør-Trøndelag innenfor de mål og rammer som gjelder for Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Styret har ansvaret for studentenes fysiske og psykiske arbeids- og læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentrådet, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for studentenes velferd.

Styret har ansvaret for:

- *at det blir opprettet et studentorgan*
- *å godkjenne plan for innhold og gjennomføring av fagskoleutdanning*
- *å fremme søknader om godkjenning av studietilbud og læreplaner*
- *at det blir utarbeidet kvalitetssikringsssystem for fagskoleutdanninga*
- *oppfølging av kvalitets- og utviklingsarbeid.*

Styret har myndighet til å vedta:

- *vedtekter for fagskolestyret med utgangspunkt i Fylkesutvalgets retningslinjer*
- *skolereglement*
- *hvordan inntaket til opplæringa skal gjennomføres, med utgangspunkt i de sentrale inntaksregler og samarbeidsavtaler som inngås fylkene i mellom.*
- *struktur og omfang av fagskoletilbudet*
- *Budsjettet for fagskoletilbudet og for styrets virksomhet*

Styret har rett til å uttale seg om:

- *inntakskrav*
- *generelle krav til lærer-, instruktør- og lederkompetanse*
- *endringer i organisering av fagskoletilbudet*

Styret har overordnet ansvar for planlegging og oppfølging av fagskolens virksomhet, slik det framgår av Lov om fagskoleutdanning

NOKUT opplyser at skoleeier skal oppnevne styre og tildele et årlig budsjett.

Styret er ansvarlig for driften av fagskolen innenfor de rammer lov, forskrift og budsjett setter. På bakgrunn av dette må retningslinjer for styrets sammensetning og oppgaver gjennomgås og revideres. Fylkesrådmannen anbefaler at det nedsettes en arbeidsgruppe for å se på dette.

Økonomi og opplæringstilbud

Gjennom innføring av vedtak gjort i forvaltningsreformen, har fylkeskommunen et ansvar for å tilby fagskoleutdanning basert på lokalt, regionalt og nasjonalt interesseområde. Det vil være opp til det politiske nivå i fylkeskommunen (Fylkestinget) å sette av midler til formålet. Tilskuddet fra staten til fagskole går fra direkte øremerkede tilsagn basert på antall studenter til rammeoverføring fra 2010. For 2009 er budsjettet til de tekniske og maritime fagskolene i fylket 16,198 mill kr. Fylkeskommunen vil være godt egnet til å foreta en prioritering av hvilke tilbud som skal få offentlig støtte med bakgrunn i kompetanse og kunnskap om fylkets næringsstruktur og behov for offentlig tjenesteyting. Fylkesrådmannen mener at dette må være retningsgivende for hvilke tilbud som til en hver tid skal settes i gang. Det er naturlig at forvaltningsnivået som har ansvar for en oppgave også skal ha det fulle finansielle ansvaret. Det at ansvaret for driften legges til fylkeskommunen betyr at det må gjøres tilpasninger til driftsorganisasjonen som ivaretar dette. Det blir viktig å avklare styret og skoleeiers rolle.

Fylkeskommunen tilbyr i dag fagskoleutdanning innen tekniske fag, maritime fag og helse- og sosialfag. Når fylkeskommunen fra nyttår overtar ansvaret for fagskoleutdanningen, innebærer det et ansvar for tildeling av støtte til fagskoletilbud som er godkjent av NOKUT. Private tilbydere har i dag ulike tilbud innenfor kreative fag, merkantile fag, service-, medie-, multimedia og IKT-fag. Det er opp til fylkeskommunen å avgjøre hvilke fagskoletilbud det er behov for og hvorvidt de skal realiseres i egen regi eller gjennom finansiering av private tilbydere. Da det er flere private tilbydere som nå ønsker å søke på midler fra fylkeskommunen er det viktig at det tas stilling til dette spørsmålet. Det er også flere landsdekkende private tilbydere.

Tekniske- og maritime fag: Studenttallet pr 1. oktober har til nå vært lagt til grunn for tilskudd det påfølgende kalenderåret. Det vil si at tilskudd til fagskoletilbud er blitt utbetalt etterskuddsvis.

Fylkesrådmannen anbefaler derfor at alle fagskoletilbud som nå er i gang gjennomføres med finansiering etter ”gammel” modell.

Helse- og sosialfag: Som en oppfølging av eldreforliket på Stortinget høsten 2007 har regjeringen besluttet å etablere en tilskuddsordning med fullfinansiering av fagskoleutdanning i helse- og sosialfag fra 2. halvår 2009. Dette innebærer at 75 mill kr totalt øremerkes og innlemmes i rammetilskuddet til fylkeskommunene. Det forventes at ca. 5,5 mill kr tildeles Sør-Trøndelag fylke. Tildelingen høsten 2009 vil trolig gi føringer for 2010 og kanskje flere år framover.

I dag får fylkeskommunen tilskudd fra staten etter antall studenter uavhengig av hvor de bor i landet. I beregning av rammeoverføring fra staten til fylkeskommunene, vil studenter som kommer fra andre fylker ikke være med i grunnlaget for beregning av størrelsen på rammeoverføringen. Fra Statens side er det ønskelig at fylkeskommunene bør legge til rette for gode samarbeidsordninger som tillater studentene å velge fagskoletilbud på tvers av fylkestilhørighet. Dette forutsettes at det blir inngått avtaler om refusjonsordninger mellom fylkene eller avtaler som ivaretar de økonomiske konsekvensene av denne endringen. Fylkene har på ulike nivå diskutert dette og kommet til at refusjonsordninger mellom fylkeskommunene sannsynligvis må innføres fra 2011.

Tradisjonelt har det vært lite samarbeid fylkene imellom når det gjelder koordinering av fagskoletilbud. I årene framover vil det være nødvendig å utvikle fagskoletilbud i et tett samarbeid med andre fylker slik at ulike yrkesgrupper får den spisskompetansen som etterspørres.

Kjølemaskinistutdanningen ved Ladejarlen er den eneste i sitt slag i Norge, og andre fylker har andre typer landslinjetilbud.

Styret og skoleeiers rolle

Styret og eiers rolle må avklares.

Loven kan tolkes dithen at fylkeskommunen som skoleeier blir satt på sidelinja i utvikling og drift av egen fagskoleutdanning.

Etter loven vil fylkestinget ikke kunne vedta tilbudsstrukturen i fagskolen på samme måte som for de øvrige opplæringstilbudene fylkeskommunen har ansvaret for. Styrets sammensetning vil være avgjørende for i hvilken grad styret vil følge opp fylkestingets intensjoner med fagskoleutdanningen. Fylkestinget må som et minimum vedta retningslinjer for styrets arbeid.

Opplæringsansvarlige i fylkeskommunene mener det er grunn til å sette ned et lovutvalg som ser på forholdet mellom fylkestinget som ansvarlig skoleeier og styrets rolle i fagskolen. Da fylkeskommunen overtok forvaltningsansvaret for fagopplæringen ble yrkesopplæringsnemndas rolle rådgivende. En kan se for seg at styret for fagskolen kunne få en tilsvarende rolle, og at fylkeskommunen i all saksforberedelse til fylkestinget skal legge avgjørende vekt på styrets vedtak slik som det nå er på fagopplæringsområdet. På denne måten ville styret og bransjene få sterk innflytelse på utviklingen av fagskolen, samtidig som fylkestinget som skoleeier har den avgjørende myndighet.

Så lenge loven ikke er endret bør fylkestinget nøye vurdere en sammensetning av styret som både ivaretar det lokale, regionale og nasjonale behov for kompetanse, men som også sikrer at fylkestinget som skoleeier kan utøve sin rolle.

Fylkesrådmannen foreslår at det nedsettes en arbeidsgruppe som får i oppdrag å vurdere styrets sammensetning.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON

Fylkesrådmannen forventer at Fagskoleloven blir gjennomgått og tilpasset fylkeskommunens ansvar og oppgaver etter forvaltningsreformen.

Fylkesrådmannen anbefaler:

- Vedtekter for fagskolen i Sør-Trøndelag gjennomgås og revideres i tråd med skoleeiers og styrets nye rolle og endringer i fagskoleloven fra 1.1.2010. I vedtektene beskrives sammensetningen av ett felles styre for all fagskolevirksomhet i Sør-Trøndelag fylkeskommune. Fylkesrådmann er på vegne av skoleeier fast medlem av styret.
- Det opprettes en 100 % stilling i Fagenhet for videregående opplæring for å ivareta den faglige og administrative ledelsen av fagskolen i Sør-Trøndelag. Stillingen finansieres innenfor fagskolens budsjett.
- Faglig og administrativ leder av fagskolen skal iverksette de oppgaver som delegeres fra styret. Dette gjelder bestillerrollen, strategisk utviklingsarbeid, representasjon, profilering, kvalitetsutvikling og -sikring. Leder for fagskolen bør være sekretær for fagskolestyret, samt være saksforbereder for politiske organer. Representanter fra de videregående skolene som har fagskoleopplæring kan sammen fungere som et råd for fagskoleutdanningen i fylket. Øvrig fagsamarbeid løses gjennom nettverk, faglig og tverrfaglig.
- Økonomisk ansvar for mer- eller mindreforbruk legges til den enhet som gjennomfører fagskoleopplæring.

- Sør-Trøndelag fylkeskommune vil finansiere drift av fagskolen gjennom statlige overføringer og refusjonsordninger
- Refusjonsordninger mellom fylkeskommunene utredes og innføres tidligst i 2011.
- Det bør arbeides med å styrke fagskolen på en slik måte at man får et tilbud med en bedre distriktsprofil enn i dag.
- Fagskolen organiseres og driftes som en egen organisatorisk enhet hvor fagskoleopplæringen desentraliseres enten gjennomført i den videregående skolen eller utenfor videregående skole.
- Det nedsettes en arbeidsgruppe som vurderer styrets sammensetning. Skoleeier oppnevner nytt styre fra 1.1.2010.